

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Ndob/38/2023
Identifikačné číslo spisu: 5123231550
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Lenka Praženková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5123231550.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Praženkovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Sone Pekarčíkovej, v právnej veci žalobcu Rybárskeho združenia Veľký Kýr, občianskeho združenia, Veľký Kýr, Veľká pažiť 297/16, IČO: 53 793 781, zastúpené advokátom

Mgr. Zsoltom Ördöghom, Nové Zámky, Turecká 36, IČO: 42 253 951 proti žalovanému Slovenskému rybárskemu zväzu, občianskemu združeniu, Žilina, ul. Andreja Kmeťa 20, IČO: 00 178 209, o zdržanie sa užívania nehnuteľností a o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 4C/78/2023, o nesúhlase Okresného súdu Nové Zámky s postúpením sporu Okresným súdom Žilina, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m súdom na prejednanie a rozhodnutie sporu je Okresný súd Nové Zámky.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina listom zo dňa 28. júna 2023 postúpil spor Okresnému súdu Nové Zámky ako súdu miestne príslušnému na prejednanie a rozhodnutie, pričom v dôvodoch postúpenia uviedol, že v predmetnom spore sa jedná o konanie o uloženie povinnosti žalovanému zdržať sa akéhokoľvek spôsobu užívania nehnuteľností, ktoré má žalobca v nájme, vrátane vstupu na ne a výkonu rybárskeho práva, kde

na konanie v zmysle § 20 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) je namiesto všeobecného súdu žalovaného príslušný výlučne súd, v ktorého obvode je nehnuteľnosť, ak sa spor týka vecného práva k nej. Uviedol, že sa jedná o spor týkajúci sa tvrdených zásahov žalovaného do vlastníckeho práva žalobcu, resp. práva užívať predmetné nehnuteľnosti na základe nájomnej zmluvy, a teda ide o spor týkajúci sa vecného práva k nehnuteľnosti.

Konštatoval, že žalobca pri podaní žaloby na Okresný súd Žilina nerešpektoval výlučnú miestnu príslušnosť, ktorej splnenie skúma súd aj bez námietky na začiatku konania a v zmysle § 41 a § 43 ods. 1 CSP postúpil vec predkladajúcemu súdu.

2. Okresný súd Nové Zámky s postúpením sporu nesúhlasil a súdny spis podľa § 43 ods. 2 CSP predložil Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o miestnej príslušnosti. Nesúhlas s postúpením odôvodnil tým, že predmetom konania sú nároky založené medzi žalobcom a žalovaným na základe nájomnej zmluvy, pričom nájomné zmluvy sa týkajú nehnuteľností, ktoré sú v obvode Okresného súdu Nové Zámky. Poukázal, že podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) medzi vecné práva patrí vlastnícke právo, právo držby, spoluvlastnícke právo, zabezpečovacie práva, práva zodpovedajúce vecným bremenám, vecné predkupné právo, ktoré sú charakterizované ako absolútne práva. Uviedol, že predmetom sporu nie sú vecné práva k nehnuteľnostiam, ale, že sa jedná o nároky vyplývajúce z nájomnej zmluvy a užívania nehnuteľností žalobcom podľa nájomnej zmluvy.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“) preskúmal obsah spisu a zistil, že vec bola zapísaná do registra „C“ ako vec občianskoprávneho charakteru bez bližšieho skúmania, či nejde o obchodnoprávny spor vedený medzi dvomi právnickými osobami, ktorý vyplýva z ich činnosti uvedenej v ich stanovách. Uviedol, že Okresný súd Žilina ako aj Okresný súd Nové Zámky posudzovali vec ako občianskoprávny spor a v zmysle toho posudzovali svoju miestnu príslušnosť vec prejednať a rozhodnúť. Krajský súd dospel k záveru, že stranami sporu sú dve právnické osoby, ktorými sú občianske združenia v zmysle § 18 ods. 2 písm. a) OZ a § 2 ods. 3 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o združovaní občanov“). Obe strany sporu boli v zmysle § 6 ods. 1 a § 9 ods. 1 zákona o združovaní občanov registrované Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, ktoré zverejnilo aj ich Stanovy. Konštatoval, že ide o obchodnoprávny spor, ktorý je vedený medzi dvomi právnickými osobami, pričom charakter obchodnoprávneho vzťahu, vyplýva zo vzájomného záväzkového vzťahu týchto právnických osôb, odvíjajúceho sa od ich poslania, cieľov a podstaty ich hospodárenia v súlade s prijatými Stanovami. Podľa Stanov strán sporu majú tieto právo hospodáriť s majetkom, ktorý prevzali do dočasného užívania, t.j. aj na základe nájomnej zmluvy. Poukázal, že Okresný súd Žilina a Okresný súd Nové Zámky predmet sporu neskúmali z uvedeného pohľadu. Konštatoval, že Civilný sporový poriadok rozlišuje medzi všeobecnou a osobitnou miestnou príslušnosťou súdu, pričom osobitná miestna príslušnosť je buď alternatívna alebo výlučná. Uviedol, že Okresný súd Žilina, ako súd postupujúci, vychádzal z ustanovenia § 20 písm. a) CSP týkajúceho sa výlučnej miestnej príslušnosti, v zmysle ktorého je namiesto všeobecného súdu žalovaného na konanie príslušný výlučne súd, v ktorého obvode je nehnuteľnosť, ak sa spor týka vecného práva k nej. Na tomto základe vec postúpil Okresnému súdu Nové Zámky, ktorý s postúpením veci nesúhlasil, pretože podľa jeho názoru ide o spor z nájomnej zmluvy a ten sa netýka priamo vecného práva k nehnuteľnosti.

3.1 Krajský súd poukázal na to, že výlučná príslušnosť súdu ako súdu polohy nehnuteľnosti sa týka práv k nehnuteľným veciam, za ktoré sa považujú pozemky a stavby spojené so zemou základom. Právom k nehnuteľnosti je nielen právo vlastnícke vrátane vlastníckeho práva k bytu, právo spoluvlastnícke, právo držby, záložné právo, právo vecného bremena, a tiež právo užívať nehnuteľnosť alebo jej časť ako aj rozhodovanie súdu o neoprávnenej stavbe. Príslušnosť súdu podľa § 20 písm. a) CSP nie je daná pre všetky práva z týchto právnych vzťahov vznikajúcich. Uviedol, že judikatúra vychádza z užšieho výkladu pojmu práv k nehnuteľnosti a obmedzuje výlučnú príslušnosť podľa § 20 písm. a) CSP na také konania, v ktorých ide o existenciu práva k nehnuteľnosti a aj o jeho trvanie a zánik.

Pokiaľ ide o užívacie právo k nehnuteľnosti, je príslušnosť podľa § 20 písm. a) CSP daná aj v sporoch o existenciu, vznik, zánik alebo zrušenie užívacieho práva na podklade nájomného vzťahu. Ak však ide len o nájomné, náhradu za užívanie alebo iné práva a povinnosti, ktoré sa nedotýkajú podstaty užívacieho práva, je príslušný všeobecný súd žalovaného. Krajský súd dospel k záveru, že medzi Okresným súdom Žilina a Okresným súdom Nové Zámky ide v skutočnosti o spor o kauzálnu príslušnosť, pretože ide o spor dvoch právnických osôb zo vzájomného obchodného záväzkového vzťahu, odvíjajúceho sa od ich poslania, cieľov a podstaty ich hospodárenia v súlade s prijatými stanovami zverejnenými na stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky- obe združenia majú právo hospodáriť so svojim majetkom i s majetkom ktorý prevzali do dočasného užívania, t.j. na základe nájomnej zmluvy. Keďže o kauzálnej príslušnosti je príslušný rozhodnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky dal krajský súd pokyn Okresnému súdu Nové Zámky vec predložiť na rozhodnutie o kauzálnej príslušnosti na najvyšší súd.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Žilina a Okresnému súdu Nové Zámky, vzhľadom na predloženie nesúhlasu Okresného súdu Nové Zámky, že nie je vo veci príslušný, tento nesúhlas prejednal a dospel k záveru, že nesúhlas Okresného súdu Nové Zámky s postúpením nie je dôvodný a príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie sporu je Okresný súd Nové Zámky.

5. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobou doručenou súdu 9. júna 2023 sa žalobca domáhal zdržania sa akéhokoľvek spôsobu užívania nehnuteľností žalovaným, ktoré užíva žalobca ako nájomca na základe nájomných zmlúv uzavretých s vlastníkami nehnuteľnosti, vrátane vstupu na tieto nehnuteľnosti za účelom výkonu rybárskeho práva, a zároveň nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by súd žalovanému uložil povinnosť zdržať sa vstupu na všetky predmetné nehnuteľnosti, ku ktorým patrí žalobcovi užívacie právo v zmysle nájomných zmlúv, vrátane príbrežných pozemkov a uložil mu zákaz akéhokoľvek užívania až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Zo skutkových tvrdení uvedených v žalobe podľa najvyššieho súdu nevyplýva, že by žalobca a žalovaný mali medzi sebou uzavretý obchodnozväzkový vzťah. Žalobca sa domáha ochrany svojho užívacieho práva, vyplývajúceho z nájomnej zmluvy uzavretej s vlastníkami nehnuteľnosti, voči žalovanému ako tretej osobe, ktorá nie je účastníkom tohto nájomného vzťahu.

6. Podľa § 12 CSP, na konanie v prvej inštancii je príslušný okresný súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

8. Podľa § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

9. Podľa § 20 písm. a) CSP namiesto všeobecného súdu žalovaného je na konanie príslušný výlučný súd, v ktorého obvode je nehnuteľnosť, ak sa spor týka vecného práva k nej.

Podľa § 18 ods. 2 OZ, právnickými osobami sú:

- a) združenia fyzických alebo právnických osôb
- b) účelové združenia majetku,
- c) jednotky územnej samosprávy,
- d) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

10. Podľa § 2 ods. 3, vety prvej zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, združenia sú právnickými osobami.

11. Podľa § 261 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „ObZ“), ustanovenia

tretej časti zákona upravujú záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

12. Podľa § 22 písm. f) CSP, na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

13. Podľa § 2 ods. 36 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 371/2004 Z. z.) súdom Okresného súdu Žilina je mesto Žilina; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Žilina, Bytča Čadca a Kysucké Nové Mesto. Okresný súd Žilina má pracovisko v meste Čadca.

14. Podľa § 36 ods. 1 veta prvá CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný.

15. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného pojednávania sporu.

16. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané.

17. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa domáha ochrany pred porušovaním svojich práv plynúcich mu z nájmovej zmluvy uzavretej medzi ním a vlastníkami nehnuteľnosti v lokalite Obce Veľký Kýr špecifikovanej v žalobe ako „Štrkovisko Veľký Kýr“ vrátane k nemu prináležiacich „pribrežných pozemkov“, zo strany žalovaného. Zároveň poukazuje na to, že disponuje živnostenským oprávnením využívať ostatnú vodnú plochu nachádzajúcu sa v rybárskom revíri Štrkovisko Veľký Kýr na účely podnikania. Žalobca v žalobe uviedol, že k porušeniu jeho práv má dochádzať, zo strany žalovaného neprimeraným rozsahom a neprípustným spôsobom výkonu rybárskeho práva a s ním spojeným podnikaním na predmetných nehnuteľnostiach a zároveň, že požiadal Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky o odobratie rybárskeho práva žalovanému v zmysle § 33 zákona č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a doplnení zákona č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rybárstve“) a o pridelenie práva rybolovu v rybárskom revíri Štrkovisko Veľký Kýr žalobcovi.

17.1. Žalobca je občianskym združením registrovaným Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, ktorej poslaním a cieľom v zmysle jeho Stanov je okrem iného aj hospodárenie s vlastným majetkom, ktoré v sebe zahŕňa aj podnikanie na ostatných vodných plochách v osobitnom režime, ktoré je podmienené vydaním živnostenského oprávnenia a ďalšími podmienkami ustanovenými osobitnými predpismi.

17.2. Žalovaný je taktiež občianskym združením registrovaným Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, pričom z jeho Stanov vyplýva, že je oprávnený podnikáť v doplnkovom rozsahu.

17.3. Najvyšší súd dospel k záveru, že v predmetnom spore o príslušnosť je v prvom rade potrebné zodpovedať otázku, či sa v danom prípade jedná o obchodnoprávny spor, aby bolo zrejmé, či ide medzi postupujúcim a predkladajúcim súdom o spor o kauzálnej príslušnosti súdov, tak ako to konštatoval Krajský súd Nitre, alebo je potrebné vec posudzovať ako spor o miestnu príslušnosť súdov v rámci občianskoprávneho sporu.

17.4. Najvyšší súd poukazuje na to, že tak ako správne uviedol Krajský súd v Nitre, žalobca ako aj žalovaný sú právnickými osobami, ako to vyplýva aj z predmetu činnosti uvedeného v ich Stanovách. Avšak v tomto prípade nejde o obchodnoprávny záväzkový vzťah zodpovedajúci definíciou znakom

podľa § 261 ObZ, pretože medzi žalobcom a žalovaným neexistuje žiaden záväzkový vzťah. Zo súdneho spisu nevyplýva skutočnosť

o tom, že by žalobca a žalovaný mali záväzkový vzťah, tak ako to nesprávne posúdil

Krajský súd v Nitre. V danom prípade sa jedná o spor, ktorý sa týka vecného práva k nehnuteľnosti, a to užívacieho práva odvodeného od vlastníckeho práva na základe nájomnej zmluvy. Vecným právom sa v subjektívnom zmysle rozumie priame právne panstvo nad vecou.

Vecné práva sa od ostatných majetkových práv odlišujú najmä tým, že ich predmetom

je bezprostredne určitá vec, ktorá je podľa týchto práv podrobená vláde (panstvu) určitej osoby. Panstvo nad vecou môže byť obmedzené právom iných osôb, ktorými je rovnaká vec „podrobená“ na základe určitých právnych vzťahov. Za istých okolností má nájom, hoci vyplýva zo záväzkového vzťahu, čiastočne vecnoprávnu povahu, resp. vlastnícku, ktoré

sú typické pre vecné práva. Súvisí to aj s ustanovením § 126 OZ, ktorý upravuje ochranu vlastníckeho práva prostredníctvom vlastníckych žalôb. Ustanovenie § 126 ods. 2 OZ uvádza: „Obdobné právo na ochranu má aj ten, kto je oprávnený mať vec u seba.“ Za osobu oprávnenú mať vec u seba je možné považovať aj nájomcu. Nájomca sa teda môže ochrany svojho práva domáhať nielen voči prenajímateľovi, ale aj voči akejkoľvek tretej osobe. Podľa žaloby žalobca uzavrel nájomnú zmluvu s vlastníckymi nehnuteľnosťami, na základe ktorej má právo tieto nehnuteľnosti nerušené užívať a aj sa domáhať ochrany proti rušeniu výkonu tohto užívacieho práva voči rušiteľovi - žalovanému, ktorý má oprávnenie vykonávať rybárske právo

na predmetných nehnuteľnostiach na základe rozhodnutia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (pričom ho delegoval na svoju miestnu organizáciu MsO Šurany). Žalobou sa teda domáha ochrany riadneho užívania nehnuteľnosti, ktorému má podľa žaloby brániť žalovaný výkonom svojho rybárskeho práva v neprimeranom rozsahu a neprípustným spôsobom. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že súčasťou súdneho spisu nie je nájomná zmluva, o ktorú žalobca opiera svoje oprávnenie užívať predmetnú nehnuteľnosť,

a teda zo spisu nevyplýva kto je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, avšak zo žalobného návrhu je zrejmé, že osobu vlastníka a osobu žalovaného nestotožňuje, práve naopak, žalobca vo svojej argumentácii poukazuje na to, že vlastníkom nehnuteľnosti a žalovaný nie sú tá istá osoba, o čom svedčí aj tvrdenie žalobcu, že dňa 1. januára 2022 oznámil žalovanému, že bude na základe nájomných zmlúv s vlastníckymi predmetnými nehnuteľnosťami jediným oprávneným užívateľom pozemkov nachádzajúcich sa pod predmetnou vodnou plochou odvodeným

od vlastníkov týchto nehnuteľností užívať za účelom výkonu rybárskeho práva, a to v celom jeho rozsahu. Odvtedy podľa tvrdení v žalobe žalovaný odďaľuje uzavretie dohody o finančnom vyrovnaní, čo je podmienkou pre pridelenie práva rybolovu žalobcovi.

17.5. Najvyšší súd uvádza, že v predmetnom spore ide podľa tvrdení žalobcu o kolíziu dvoch práv - užívacieho práva žalobcu vyplývajúceho z nájomnej zmluvy a práva na výkon rybolovu žalovaného - na tej istej nehnuteľnosti, pričom jeden držiteľ tohto práva (žalobca)

má záväzkový vzťah s vlastníckymi nehnuteľnosťami založený nájomnou zmluvou a druhý držiteľ práva (žalovaný) vykonáva právo rybolovu na základe pridelenia mu rybárskeho revíru

do užívania v zmysle § 33 zákon o rybárstve. V takomto type sporu môže pripadať v rámci dokazovania do úvahy aj obhliadka nehnuteľností, preto je hospodárnejšie a účelnejšie, aby vec prejednával súd, v ktorého obvode sa nehnuteľnosť nachádza.

18. S ohľadom na uvedené dospel k záveru, že v predmetnom spore vychádzajúc

zo žalobných tvrdení, nejde o obchodnoprávny spor, ale o občianskoprávny spor v tomto prípade týkajúci sa práva k nehnuteľnosti - ochrany užívacieho práva k nehnuteľnosti

(viď bod 17.4), a teda nie sú naplnené predpoklady na aplikáciu § 22 písm. d), ani § 22

písm. h) CSP, ale súdom príslušným je podľa § 20 písm. a) CSP Okresný súd Nové Zámky ako súd výlučne miestne príslušný. Jeho nesúhlas s postúpením veci z Okresného súdu Žilina je preto nedôvodný.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.